

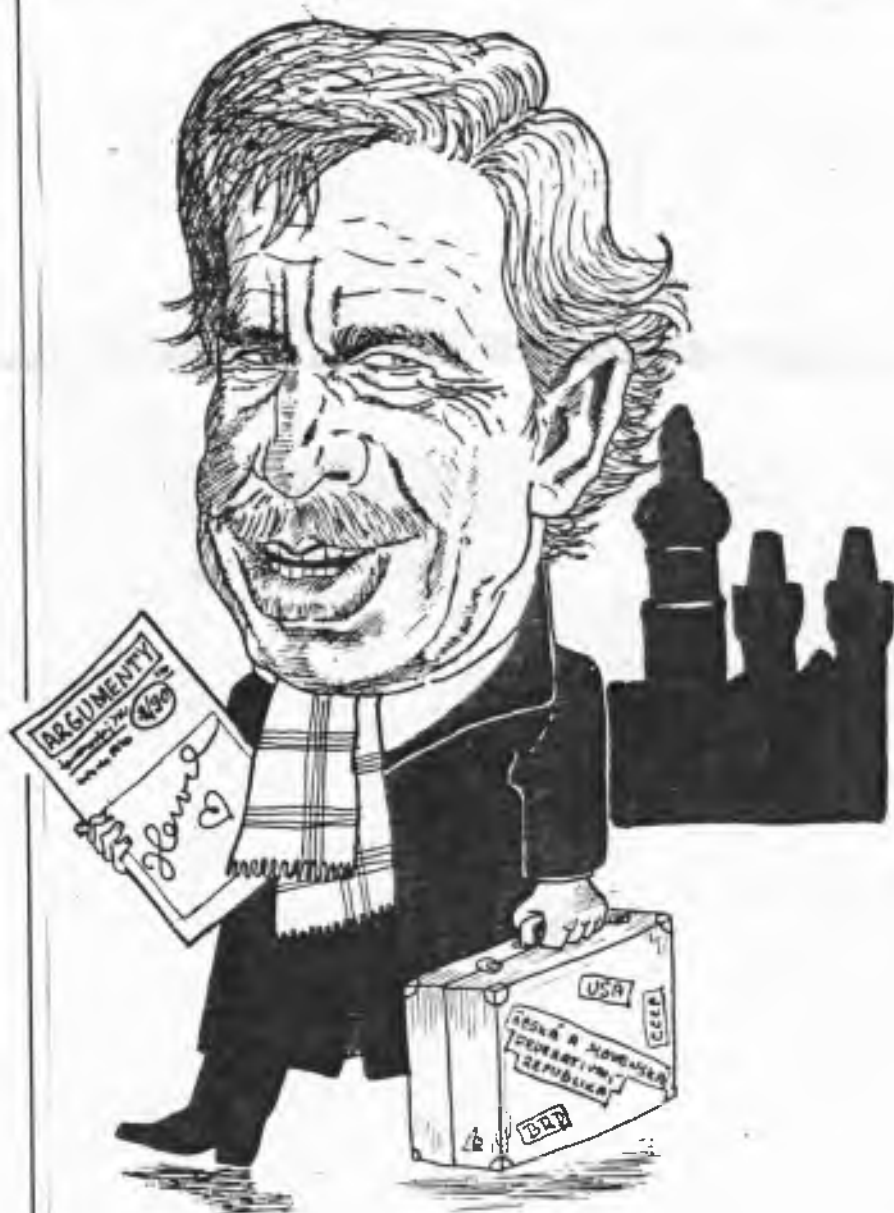
ARGUMENTY

Zpravodaj DSU

7 Kčs

duben 1990

3/90



Václav Havel: ASANACE / 1987/
Druhý inspektor vyjme z kapsy papírek a začne číst: "Můj předchůdce, s kterým jste se tu nedávno setkali, nebyl zlý člověk. Ale na úrovni situace bohužel nebyl, intelektuálně, temperamentem, ani kvalifikací. Svým způsobem to byla tragická postava... A tak se stalo, že dobrý úmysl posílit autonomii vašeho ateliéru, více přihlížet k mínění lidí dole a vaši práci tím celkově zkvalitnit, se zvrhl ve svůj pravý opak: šířil se zmatek a nakonec se tu přestalo pracovat vůbec..."

PO SVOBODNÉM HRADCI

VANDROVALI HUDCI

Jeho koncert jsem nezaujal ani jeden. Některé písničky jsem znal, leč autor mi byl neznámý. Poprvé jsem o Hutkovi slyšel až v době, kdy už byl dva roky v Holandsku. Temkrát u nás ve škole kolevaly jeho nahrávky praskajících slpíček "Stůj bříze zelená" a "Vandrovali huďci". Občas jeho písničky vysílala i Svobodná Evropa na pátečních hudebních přednáškách K. Kryla, ale zde se o špatnou kvalitu poslouchu většinou stárali odborníci. V poslední době docházelo k jakémusi uvolnění a jeho písničky jako "Jezevčík" či "Tmavíčka" byly možná zaslechnout i v pořadu Radioperta. Přichází na řadu smutný 17. listopad a veselá sametová revoluce a Jaroslava Hutku vítá rukýšské letiště. Odtud ho převáží rovnou na Letenskou pláň, kde zpívá pro 3/4 miliónu lidíček svou nádhernou Náměšť. Vše snímá přímým přenosem CST, a tak jsme ho mohli vidět i my, co jsme v Praze nebyli. Na koncertu v Hradci Králové uvedl Jaroslav Hutka bisterku, jak se dostal ten 3/4 milion lidí do varu a dořídával se přidavku. V tu chvíli k němu přitoupil Vašek Havel (tehdy ještě disident) a povídá: "Viš, Jarde, mne slob se, to není koncert - my sum-dávám vládu!"

No a v pondělí 5. února se tehle sasu dočkali i fanové z Hradce. Hutka sedí se svou staříčkou kytarou na pódiu v kině OKO a hraje ty své krásné lidovky. Našinec neví, zda se má smát, tleskat nebo plakat, že musel tak dlouho čekat. Muzikanti koncertu jsem si domluvil nákuh minut na rozhovor, a který bych se chtěl a vámi podělit.

Jak vzpomínáte na rozhovor s panem Ledererem před Vaším odchodem do Holandska? (poslední interview pro Čel. novináře)

Te byl komplikovaný rozhovor, abych řekl pravdu, což je to takové zastižené, že už si to pořádně nepamatuji.



Hodláte vydat některé Vaše povídky v Československu? A v jakém nakladatelství?

Bude to kniha povídek "Požár v bazaru" asi tak někdy v květnu. Vydám si to sám.

Na léto nechystáte velké folkové festivaly - Porta, Lípice, Strážnice. Budete na některém zastupovat?

Zatím se mnou o tom nikdo nezaujímal.

Jak to je, skládat pro jiné lidi, než jsou teď (dopř.)?

Přesně jde to. Chce to odvahu, zapomenout účtu sám k sobě, přestát stát se cvičenou opicí.

Teď se budou měnit některé osoby ve školách, nemáte nějakou radu pro budoucí pedagogy, co s dětmi ve školách?

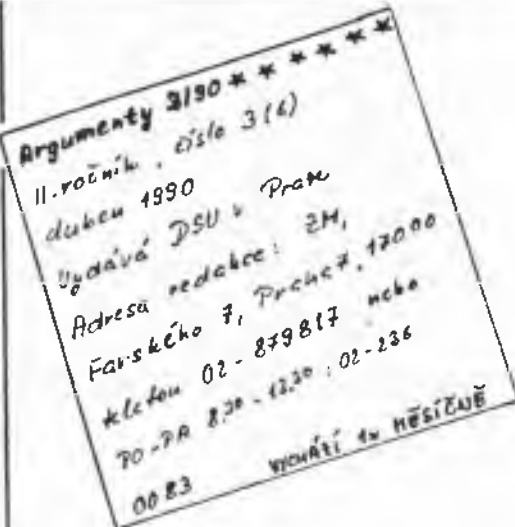
Já radu nemám. Mám různé názory, který může být dobrý, užitečný, ale tak úplně vadle, ale protože ono to je problém celospolečenský. Celá společnost se všemi částmi si musí uvědomit, k čemu je a co chce. A vlastně tahle je první krok, a ten až se svládne, tak už samo z toho vyplývá, co se má dělat. To sebeuvědomění, k tomu ještě pořádám nedeště, až k tomu dojde, tak každý to bude líp cítit, protože ta pedagogika nemůže být úplně centrální a nemůže být centrálně řízena.

Vydáte nějaké písničky u našich gramofonů?

De března by mělo vyjít dvojalbum u Supraphonu vybrané z nahrávek firmy Šafrán.

Děkuji za rozhovor!

Foto: Martina Chrástka
Rozhovor připravil: Ivan Machek



SRPEN 1968 - OBĚTI (3)

Toho dne nad ráno je vzbudili soused. Se zprávou, které se ani nechytlo uvěřit. A tak až do svítání nespali.

Když se na ulicích objevili lidé, sebral se třicetiletý Josef Reichl a šel koupit snídaně. Jeho žena, dvacetiletá Marie, na začátku devátého měsíce těhotenství, a jeden a půlletý roku stará dcera čekaly doma. Čekaly dlouho a marně, do večera i celou noc.

Nedělní 22. srpna se Marie vydala v doprovodu kamarádek na obchůzku nemocnic. Tušila něco zlého. Teprve třicetiletého jí v nemocnici na Karlově náměstí řekli: U nás ho už nehledajte.



Josef Reichl na svatební fotografii.

V devět hodin ráno 21. srpna vybuchl u rozhlasu na Vinohradské třídě tank. Čtyři muži se zhroutil po zásahu střípnou. Josef Reichl byl jedním z nich. Oficiální lékařská zpráva zaznamenala „rozshmoždění hlavy“.

Teprve nedávno dostali být. Jedna plus jedna. I malý byl pro ně byl velký zážitek, protože dosud žili apotečně a tichně. Josef ho stačil jenom vymalovat.

Na pohřbu byla spousta lidí. Mezi jinými i Lubomír Štrougal. Manželka prezidenta Svobody Marii vtiskla do ruky svou navštívenku. Použila ji brzo.

Zaměstnavatel Josefa. Stavby silnic a železnic Praha, poukázaly vdově 150 korun nemocenského a třináct korun doplatku mzdy. Nebyla z čeho žít. Marie byla doma s dcerou, druhé dítě se narodilo pětadvacátého září. Proto se jedenáctého října obrátila se zdvořilou prosbou o pomoc na prezidenta republiky. Za šest dní dostala odpověď: Vaše žádost se předává Ústřednímu národnímu výboru Prahy 3.

A ten promptně pomohl. Dvacátého listopadu poukazuje vdově Marii Reichlové jednorázovou výpomoc 200 (dvě stě) korun Československých...

Nastaly zlé časy. Děti chtěly jíst. Od října byl Marii přiznán důchod 1401 Kčs. Po připočetí druhého dítěte ještě 450 Kčs navrch. Pro tři lidi dost málo. Na zaměstnání není pomysleno. Kdo by hlídal děti? A tak rodina žila jenom díky podpore Marijinych rodičů. Ukližečky a strážného.

Lidé kolem, sousedé, zpočátku rodinu litovali, zajímali se. Potom zapoměli. Zapoměla i ichyně. Do prázdného bytu dostala základní vybavení, od matky kuchyň, pokoj od národního výboru.

Ve výročí smrti manžela a níca jejich děti se Marie bála přijít k hrobu. Vždy se kolem pohybovali podívat lidé...

Dcera je dnes provdaná v Aš. Syn, vyučený tesař a zaměstnanec PSO, se nedávno vrátil z vojny. Oba obě děti nikdy prakticky nepoznaly. Ale život běží dál. Jen Marii se stále ještě chvějí ruce. Její třicetiletá maminka dodnes pracuje, aby mohla vnoučata podpořovat.

Tito lidé na jedenáctý srpen 1968 nikdy nezapomenou. A vůbec nevědí, jak to vlastně tehdy v rozhlasu všechno bylo.

Na pohřbu nějaká studentka fotografovala. Fotografie však nemají. Třeba o nich bude vědět někdo z našich čtenářů.

(vak)

ZAHRAANIČÍ

Dopisovatel našeho listu p.Janáč nám poslal nejčerstvější zprávy z Moravy a Slezska. Část Valašsko.

Obr.1 Jeden z účastníků pražské demonstrace 17.11.89 byl nalezen až 31.12.89 na valašských pasekách pod Soláněm. Už na první pohled byl pod vlivem neznámých omamných prostředků, které s oblibou používala bývalá StB k otupení svých obětí. Výpověď postiženého to plně potvrzuje - na nic si nepamatuje.

Obr.2 Hrozící nezaměstnanost berou dělníci v rožnovské Tesle s úsměvem: "Dyž nebudú zpožděné dodávky vakua ze SSSR, nemáme sa čeho báť!" Dodejme ještě, že Rožnovští se nemusí obávat. V tomto případě, totiž s využitím stávající technologie, by se prážně změnil výrobní program se zaměřením na výrobu tvarově netradičních demižonů na "pravú valašskou trnkovou vodu."

Obr.3 I členové valašských JZD se staví k budoucnosti s optimismem. Na snímku bývalý traktorista /dnes hlavní agronom/ JZD Pokrok - Lhota p.Bedřich Chroust ve speciálním oděvu proti svílušce slunečnicové vypomáhá při rozdělování pozemků JZD zpět do soukromých rukou.

CO JE ?



3. POKRAČOVÁNÍ PŘÍBĚHU P. WONKY

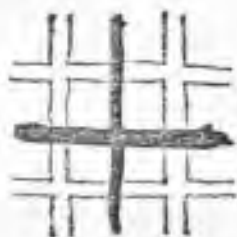
OSAMĚLOST POLITICKÉHO VĚZNĚ Pavla WONKY

Případ Mileta

Zabývat se Pavlem Wonkou znamená psát krimi, jeho krátký život poskytuje několik námětů na film, ovšem italské, francouzské nebo polské proveniencí, u nás se zatím připouštějí náměty jen o zlých zločincích, spravedlivých soudcích a čestných policajtech. První nepřijemnost ho potkala v roce 1981, to mu bylo 28 let; okresní soud v Trutnově jej odsoudil k nápravnému opatření, třem podmíněným měsícům vězení. Pavel si trest „odpykal“, ale nepřestal usilovat o zrušení rozsudku a obnovu řízení. Podal ho se mu to až v roce 1986, to už spis případu vážil 5 kilogramů. K závěrečnému jednání před soudem se nedostavil, mezitím umřel. Podle jeho slov byl odsouzen za „vniknutí do vlastního bytu“, svědkyněmi proti němu byly bývalá manželka a tchyně, šlo tedy o věci ryze soukromé a případ zaznamenávám, protože v očích státu rozsudek založil Wonkovu špatnou pověst recidivisty, ale hlavně proto, že pro Pavla znamená kontradikční poučení: tvrději usilovat o právo.

Byl nadaný, ale studovat nemohl, pocházel ze smíšeného manželství; tatínek zeměl, když mu byly tři měsíce, matka se starala o dva syny. Vyučil se automechanikem a při zaměstnání studoval strojní průmyslovku. Toužil studovat na právnické fakultě, ředitel vrchlabského komunálu, kde Pavel pracoval, soused v ulici, mu nabídl doporučení na strojařskou fakultu, kdežto o právéch řekl, že tam jeho přijetí posudkem znaří. Pavel se třikrát marně pokusil o přijetí, pak studovat právo sám, měl velkou kultovní právnické literatury, byla to jeho posedlost, jazykem právo tvořilo jeho svědomí a smysl pro spravedlnost, měl za své postavení stát se advokátem lidí odstraňovaných a jako laický právník lidem skročeně radil a zastupoval je, někdy úspěšně, někdy ne; bral to jako svou veřejně prospěšnou činnost a namálem mohl tím na sebe upoutat i nevšední pozornost. V Čechách máme přísloví, že s čím kdo zachází, tím taky schází, mohl by se zdát, že Pavel Wonka „zacházel“ s právem neprofesionálně a „sešel“ na laický naivismus a sebevědomí amatéra, avšak tento výklad by vyhovoval hlavně těm, které schopný mladík hrával. Já bych pro něj české přístavi upravila tak, že s kým kdo zachází, tím schází, a Pavel Wonka zacházel s povýšenou funkcionářskou elitou, „omámenou mocí“, jak to vyjadřil, schopnou jednat, rozhodovat a myslet jen v jistotě mocenského monopolu.

Už daleko větší nepřijemnost Pavla Wonku postihla v letech 1982–1984. Pracoval třetím rokem jako referent péče o základní fondy a vedoucí dopravy v závodě Mileta ve Vrchlabí, a byl obviněn z rozkrádání. Není na mně vyjadřovat se k průběhu sporu, mohu ale přesně popsat, zač a jak Wondu odsoudili a čím a jak on se bránil, a čtenář ať si udělá vlastní názor. 19. února 1982 jel se šoférem Jiřím Nosekem, svým podřízeným, ve služebním voze nakoupit cokoliv pro podnik; když se vrátil z obchodu a vůz se rozjel, uvědomil si, že zároveň s koupenou věcí nedrží svou tašku, rozběhl se zpátky do obchodu, bylo to jednání trochu panické, protože



v tašce u sebe nosil důležité doklady; proti jeho příkazu šofér Nosek mezitím z místa odjel. Taška se nenašla, ani její zloděj, byla v ní evidence o spotřebě benzínu závodními šoféry a podnikové poukázky na benzín; za jejich ztrátu byl pak obviněn.

V dubnu byl zatčen, protože šofér Jiří Nosek — a taky ředitel závodu Novotný, kterému se Nosek svěřil — proti němu vypověděl, že mu v lednu a začátkem února, tedy těsně před ztrátou tašky, uložil falšovat výkazy o jízdách; tím vzniklo neovědované množství fakticky neexistujících benzínů a vyšetřovatel vyčíslil škodu způsobenou závodu na 1600 Kčs. V bytě Wonkových, v garáži a ve sklepě byly provedeny domovní prohlídky, k nimž byl vrchlabskými policisty přizván jako nestraný pozorovatel stále též Jiří Nosek. Ten v řadě věcí, zářivkách, starých motorech, fanfárkách atd., poznal majetek Milety, spravovaný Wonkou. Jejich hodnotu vyšetřovatel vyčíslil na 1500 Kčs; součet obou částek tedy nedostačoval ke stíhání pro trestný čin. Během prohlídek a při výsledcích policisté Wonku vodili frekventovanými ulicemi i po závodě pesky a v poutech jako těžkého zločince a smáli se „ať vás uvidí H, kterým poskytnete rady“. Při prohlídce mu strkali věci před oči a ptali se, kde je ukradl, vyhrožovali mu, že „ho dostanou k lopatě“. V té době nebylo na trhu dost cukru a

pracích prášků, lidé na ně stáli fronty a po Vrchlabí se rozkládalo, že u Wonků jich našli plné sudy. A taky kožichy a letáky pro Polsko a statistice na hotovost a množství valut a exportní kapesníky za čtvrt miliónu.

Trutnovský prokurátor uvalil na Pavla Wonku vazbu, během níž byla v Milete učiněna revize spotřeby pohonných hmot a uskutečněna tříměsíční zkouška spotřeby benzínu; bylo při ní zjištěno, že auta mají menší spotřebu, než když provoz řídil Wonka, a tento rozdíl vykázaný u jednotlivých vozů a šoférů byl vzat jako konkrétní důkaz Wonkova rozkrádání a k tíži mu bylo přičteno 15 000 Kčs. To se stalo těsně předtím, než byl po pěti měsících na zásah generálního prokuratury ČSR, která se vyjádřila, že výsledky vyšetřování neoprávnili jej trestně stíhat, propuštěn z vazby. Po návratu domů byl Wonka ještě dva dny v práci, stačil v dokladech zjistit, že řidič Nosek měl daleko největší spotřebu benzínu v době, kdy on ještě v závodě nebyl, ale dál v pátrání nepokročil, ředitel jej vyhodil z práce. V listopadu sice vybral pracovní právní spor, ale ředitel mu odmítl dávat práci podle pracovní smlouvy. V budoucí žalobě a rozsudku může být napsáno, že obžalovaný je „t. č. bez pracovního poměru“, což je okolnost velmi přítežující.

Trestní stíhání trvá a Wonka usiluje o soud. Okresní prokurátor na něj podal žalobu až za rok, v září 1983; opakuje v ní zjištění vyšetřovatelů. Pavel Wonka ji odmítne jako zkonstruovanou perzekuci proti svojí osobě a na Jiřího Noska, hlavního svědka proti sobě, i na ředitele Novotného, o němž dokazuje, že je pod Noskovým vlivem, podá trestní oznámení. Svědectví, že dal Noskovi příkaz falšovat výkazy o jízdách, odmítne jako klivé, podvodu s tachometrem, Noskem doznalého, se naopak dopustil Jiří Nosek, který si tím, že vinnu svedl na něj, zajistil beztrestnost. Wonka vysloví podezření, že tašku s poukázkami na benzín a s doklady o spotřebě benzínu mu taky mohl odcizit on, měl k tomu příležitost, když odjel od obchodu, taška mohla, aniž on si toho všiml, ležet za sedadlem; a Nosek k tomu měl i důvod: zmocnit se důkazů proti sobě. Wonka dokazoval Noskovu zafjatost, chtěl se sám stát vedoucím dopravy. Důkaz o rozkrádání vytvořený sledováním spotřeby benzínu v době, kdy byl ve vazbě, odmítne jako právně nepodložený, trestným činem nemůže být hypotéza. Snížení spotřeby vysvětlí jednak tím, že provedl některé úpravy na vozech, a hlavně přirozeně tak, že šoféři si v době kontroly dávali pozor. O některých zabavených věcech dokáže, že patříli jemu, o zářivkách a elektromotorech se i před soudem odníme vyjádřit. O ztracených poukázkách na benzín dokazuje, že to nejsou ceniny, aby za jejich ztrátu mohl být trestán.

[Pokračování v příštím čísle]